

Η ιστορία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Στόχοι: Να μπορούν οι μαθητές:

- Να ορίζουν με δικά τους λόγια τι είναι ανθρώπινα δικαιώματα
- Να εντοπίζουν τις αξίες που θεμελιώνουν τα ανθρώπινα δικαιώματα
- Να εντοπίζουν ποια από τα ανθρώπινα δικαιώματα αφαιρέθηκαν από τα θύματα του Ολοκαυτώματος

Μπορούμε να αξιολογήσουμε το βαθμό κατανόησης των μαθητών για τα ανθρώπινα δικαιώματα μέσα από τους ορισμούς που θα δώσουν με δικά τους λόγια, αλλά και μέσα από τη συζήτηση στην ολομέλεια.

Διάρκεια: 1 ώρα²³

Προτεινόμενες τάξεις: Β' Γυμνασίου – Β' Λυκείου

Τι χρειαζόμαστε:

- Εικόνες από το Ολοκαύτωμα
- Το προοίμιο της *Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων*.

Πηγή: *Right here, Right now, Teaching citizenship through Human Rights*, Βρετανικό Ινστιτούτο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (BIHR) - Υπουργείο Δικαιοσύνης της Μεγάλης Βρετανίας & Games for Actors and Non-Actors, Augusto Boal (προσαρμογή)

Θέματα: Ανθρώπινα δικαιώματα, η ιστορία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αξίες

Περιγραφή:

1ο Μέρος: Η απειλή και η ασπίδα²³

1. Ζητάμε από τους μαθητές να σκορπιστούν στο χώρο. Δίνουμε το σύνθημα και αρχίζουν να περπατούν με το δικό τους ρυθμό προς διάφορες κατευθύνσεις, χωρίς να ακουμπούν ο ένας τον άλλον.
2. Καθώς περπατούν εξηγούμε πως κάποιος από τους συμμαθητές τους είναι μια βόμβα έτοιμη να εκραγεί και συνιστούμε να κινούνται όσο πιο μακριά μπορούν από αυτόν. Επομένως ο καθένας τους πρέπει να θεωρήσει κάποιον ως προσωπική του βόμβα και, χωρίς να το καταλάβει ο συμμαθητής τους, πρέπει να απομακρυνθεί μαζί με όλους τους υπόλοιπους όσο το δυνατόν περισσότερο, χωρίς να σταματήσουν να κινούνται.
3. Στη συνέχεια ενημερώνουμε τους μαθητές πως μπορούν να θεωρήσουν κάποιον άλλο

²³ Η ενδεικτική διάρκεια των δραστηριοτήτων του εγχειριδίου βασίζεται στην έννοια της ώρας των 60 λεπτών
²³ Προσαρμογή της δραστηριότητας “one person we fear, one person is our protector” του Augusto Boal.

συμμαθητή τους ως ασπίδα για αυτή τη βόμβα (ομοίως χωρίς να το καταλάβει το εν λόγω άτομο). Τώρα πρέπει να κινούνται με τέτοιο τρόπο, ώστε η ασπίδα τους να βρίσκεται μονίμως ανάμεσα σε αυτούς και τη βόμβα τους. Οι αποστάσεις πλέον δεν παίζουν τόσο μεγάλο ρόλο.

4. Αφού αφήσουμε την άσκηση να εξελιχθεί για λίγο, φωνάζουμε στοπ και όλοι μένουν ακίνητοι. Ζητάμε να μας παρουσιάσουν ένας-ένας την ασπίδα και τη βόμβα του και να διαπιστώσουν, εάν μπόρεσαν να ξεφύγουν από τη βόμβα τους.
5. Σχηματίζουμε όλοι μαζί έναν κύκλο και ρωτάμε τους μαθητές:
 - Τι άλλαξε στον τρόπο της κίνησής σας σε κάθε φάση;
 - Υπήρξε κάποια στιγμή που δυσκολευτήκατε και γιατί;
 - Τι μπορεί να λειτουργεί ως «βόμβα» στην καθημερινότητά μας (κάτι που φοβόμαστε, που αποφεύγουμε, που μας καταπιέζει, που μας απειλεί); Τι μπορεί να λειτουργεί ως «ασπίδα» απέναντι σε αυτό (καταστάσεις, αντικείμενα, πρόσωπα);
 - Η απειλή με τη μορφή βόμβας που περιγράψατε σχετίζεται με κάποιο ανθρώπινο δικαίωμα;

2ο Μέρος: Η ιστορία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων²⁴

1. Δίνουμε στην τάξη εικόνες από το Ολοκαύτωμα. Χωρίζουμε τους μαθητές σε ζευγάρια ή σε μικρές ομάδες και ζητάμε να δημιουργήσουν μια λίστα με «βόμβες», δηλαδή με καθετί που πιστεύουν ότι έχει αφαιρεθεί από τους ανθρώπους που απεικονίζονται (π.χ. φαγητό, ρούχα, στέγη, ζωή, αξιοπρέπεια, ιδιωτικότητα). Εξηγούμε πως αυτά που αφαιρέθηκαν από τους ανθρώπους στο Ολοκαύτωμα ήταν θεμελιώδους σημασίας για την ύπαρξή τους.
2. Αναφέρουμε πως οι αξίες θεμελιώδους σημασίας για την ύπαρξή μας είναι επίσης γνωστές ως ανθρωπίνια δικαιώματα.
3. Στην ολομέλεια πραγματοποιούμε έναν καταιγισμό ιδεών για το τι σημαίνει «δικαίωμα» και «ανθρώπινο δικαίωμα».
4. Ζητάμε από τα ζευγάρια ή τις ομάδες να γράψουν έναν ορισμό για τα ανθρωπίνια δικαιώματα.
5. Εξηγούμε στους μαθητές πως μετά το Ολοκαύτωμα οι ηγέτες του κόσμου συνήλθαν στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών και προσπάθησαν να βρουν τρόπους αποφυγής παρόμοιων κτηνωδιών στο μέλλον («ασπίδα»). Έτσι γεννήθηκε η *Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων*. Η Διακήρυξη αυτή αναφέρει επιγραμματικά τα θεμελιώδη ανθρωπίνια δικαιώματα που έχουμε όλοι μας, όπως το δικαίωμα στη ζωή, το δικαίωμα προστασίας από βασανιστήρια και άλλα δικαιώματα που αρνήθηκαν στα θύματα του Ολοκαυτώματος. Σημειώνουμε πως η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων δύναται να λειτουργήσει ως «ασπίδα», όπως στην προηγούμενη δραστηριότητα.
Μπορούμε να δώσουμε περισσότερες πληροφορίες για τα Ηνωμένα Έθνη, χωρίς όμως να μπορούμε σε λεπτομέρειες.
6. Περιγράφουμε στις ομάδες των μαθητών τον τρόπο με τον οποίο θα εργαστούν πάνω στο προσέμιο της Οικουμενικής Διακήρυξης, ώστε να εντοπίσουν αξίες και έννοιες-κλειδιά που κρύβονται μέσα σε αυτήν. Μοιράζουμε το κείμενο της Διακήρυξης (ολόκληρο ή ένα κομμάτι

24. Προσαρμογή της δραστηριότητας “The human rights story” από το εγχειρίδιο “Right Here, Right Now. Teaching citizenship through Human Rights”.

της) στην κάθε ομάδα. Ζητάμε να διαβάσουν το προοίμιο και να υπογραμμίσουν τις λέξεις που κατά τη γνώμη τους είναι οι πιο σημαντικές ή έχουν τη μεγαλύτερη βαρύτητα. Έπειτα καλούμε τις ομάδες να επιλέξουν τρεις λέξεις ή φράσεις που πιστεύουν ότι είναι οι πιο σημαντικές και να τις παρουσιάσουν στην ολομέλεια.

7. Συζητάμε με την ολομέλεια πάνω στις λέξεις και τις φράσεις που αναδείχτηκαν και τις ομαδοποιούμε θεματικά. Πιθανές θεματικές που θα μπορούσαν να προκύψουν από αυτή τη συζήτηση είναι:

- Οικουμενικότητα – για όλους τους ανθρώπους
- Η ιδέα πως όλοι οι άνθρωποι έχουν αξία
- Ισότητα και δικαιοσύνη για όλους
- Αξιοπρέπεια και σεβασμός για όλους
- Προστασία των ανθρώπων από την κακομεταχείριση
- Δημιουργία ενός κόσμου εν ειρήνη

Στη συνέχεια συζητάμε τις βασικές έννοιες, όπως δικαιοσύνη, σεβασμός, ισότητα, αξιοπρέπεια.

8. Ζητάμε από τους μαθητές να συνεχίσουν τις παρακάτω φράσεις:

«Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι...»

«Μερικές από τις κύριες αξίες, στις οποίες στηρίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι...»

Επίσης οι μαθητές μπορούν να συνεχίσουν τις φράσεις γραπτώς, να ζωγραφίσουν, να βρουν τραγούδια, φωτογραφίες από τον Τύπο ή να φτιάξουν σε μικρές ομάδες με τα σώματά τους ακίνητες εικόνες και να τις παρουσιάσουν στην ολομέλεια.

Ιδέες για τη συνέχεια

Μπορούμε να μοιράσουμε στους μαθητές κάρτες με σημαντικές ιστορικές στιγμές γύρω από την εξέλιξη της σκέψης σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα σε διάφορους πολιτισμούς στην πορεία της ιστορίας. Αφού εξετασθεί κάθε περίπτωση ξεχωριστά, μέσα στο κοινωνικοπολιτικό της πλαίσιο, ζητάμε να βάλουν τις κάρτες σε χρονική σειρά ανά ομάδες ή να κρατήσουν μία ο καθένας. Έτσι οι μαθητές δημιουργούν στο χώρο ένα ζωντανό χρονολόγιο στεκόμενοι οι ίδιοι με χρονική σειρά.

Μια ακόμη πρόταση είναι η δραστηριότητα «Αξίες στις οποίες αναφέρονται τα ανθρώπινα δικαιώματα» της επόμενης ενότητας.

